

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 11. aprila 1857.

Premišljevanje prostega vinorejca.

V marsikterem kraju so gorice (vinogradi) dobre, lepe, ters je lep in še lepše je grozdje, pa so tudi od pridnih in modrih gospodarjev tako obdelane, kakor se spodobi. Al žalostno je viditi še več goríc zapušeni in zanemarjeni; niga tersja, ne kolja, še manj pa grozdja; namesto lepega mladega, močnega in rodovitnega žlahnega tersja se redé po goricah stare kobile (stare tersje), ktere so že svojo rodovitno moč davnej zgubile; ker pa še popolnoma niso vsahnile, še stojé zmiraj na svojem starem torisu in njih zankerni gospodarji še se zmiraj na nje zanašajo, češ, da pridejo dobre vinske letine. Al tako zanašanje je čisto prazno. Kako moreš pričakovati žetve, ako nisi nič sejal? kako hočeš iz lotrije kaj dobiti, ako nisi nič stavil? Tako je tudi tû. Ako nimaš pripravnih goríc in pripravnega tersja, ako se ti skuti pridno obdelovanje — tedaj tudi ne moreš dobre bratve pričakovati; ako čakaš tudi tavžent let, ne boš pričakal ničesa.

Gorice tudi imajo nekteri namesto travnika, tudi namesto njive, in pravijo: meni lepa trava raste; drugi sadijo taršico, grah, buče, po vinogradih, drugi imajo vse polno sadnega drevja; nekteri v jeseni živino, krave, teleta in svinje spuščajo na pašo va-nje. Uboge gorice, kaj vse morate biti! Al ni to nespametno? Kaj si taki ljudjé nek mislijo, ali kaj si drugi morajo misliti od njih! Ali more kdo dvema gospodarjema služiti? Gorice morajo, — pa zato tudi joj njim!

Ako hočete, ljubi prijatli, dosti in dobrega vina pride-slovati, morate začeti drugač ravnati, slovó dati staremu skopitu, ki je že pošvedrano. Tersje imate v svojem nogradu, ktero so Vaši prededje pred sto letmi vsadili, in ktero je že davno doslužilo. Vi pa se še vedno na-nj zanašate in grozdja od njega pričakujete! Kaj ne vidite, da bo zdaj in zdaj vsahnelo. O nespamet! kaj mislite, da bo en ters na večno rastel in rodil? ali nesmete starega izkopati in novega vsaditi? Pa mislite tudi, da bo novi in boljši ters sam od sebe zrastel? Ne, ne, je vse drugači! — Kadar novo tersje zasadiš in dobro, ga tudi ob pravem času in prav obdelujmo, in se onih napak, ktere tersju škodijo, skerbno varujmo. Naj omenim tû še posebno eno: Kadar je dosti kopačev vkup v eni gorici, so včasih tako na gosto in na tesno, da se eden memo družega komaj giblje; eden bolj hiti ko drugi. Na tersje, za ktere ga voljo se koplje, se nič ne porajta; tersje se slabo odkopava, malo gde koren iztrebi; vidi se ga doj poteptanega, potertega, da še se malo derži in kmali vsahne (potem pa je boga kertica kriva ali pa pičmot)!

Ali mislite, da je takih gospodarjev malo, katerim ni mar za delo v vinogradu, ampak le za bratvo? Ne! Marsikteri pravijo: kaj bom se trudil in delal toliko z vinogradi; ako bo ugodna letina, bo tako vina dosti, naj jaz delam kaj ali nič. Taki pričakujejo od Gospod Boga, da bi jim njih nemarnost z obilnimi sodci povračal!

Naj povém sedaj še eno, ki naj jo tudi zvedeni vinorejci presodijo in prevdarijo (in ob svojem času v „Novicah“ naznani: ali bo koristno ali napčno). Namreč: dostikrat sem

slišal, da so se kmetje med seboj pogovarjali, kje so njih najboljše gorice, in kjer najboljše rodé. Eden pravi: Tam, kjer sem jaz zasadil, je nova zemlja in nov ters, tam je meni ljubše kakor vse druge gorice. Drugi pravi: Tam, kjer sem prav debelo zemlje notri navozil, tam imam naj lepši ters, in je tudi naj polniši. — Jaz sam sem vidil in sem prepričan, da posebno tam, kjer je nov, močen ters, ali pa tam, kjer je nove zemlje dosti navožene, tratnice ali kake druge zemlje, in kjer je tudi po redu obdelano, tam je tudi naj boljša bratva. Svetujem tedaj, naj zemlje prav na debelo in večkrat v vinograde navozijo, kajti gnoja je žmetno toliko vkup spraviti, da bi se vedno polja in pa vinogradi gnojili; zato vozimo kar imamo gnoja na njivo, zemljo pa v vinograde, da ne bo tersje zemlje stradalo; ters mora biti v zemlji, ne pa gori nad zemljo, ker iz nje dobiva svojo rast. Jaz mislim, da bo vsak to poterdil.

Odkod pa naj bi se zemlja jemala? in kako naj bi se to ravnalo, posebno da bi z najmanjšimi stroški in najmanjšim trudom se opravljalo in da ti k največjemu pridu služilo?

Nekteri utegnejo reči na to: Odkod bom pa zemlje vzela, da bom celi vinograd večkrat na debelo posipal? Saj so okoli in okoli same gorice, in iz grabnov ali od druge strani se ne splača, da bi zemljo tako daleč v vinograde spravljali? Drugi morebiti poreče: Zemlje je tak zadosti v vinogradu, zakaj bi je še več noter vozili.

Al po mojem bi se dalo to tako storiti: Tam, kjer ni druge zemlje blizo, so saj tako imenovane grabice, ktere so kakih 8, 12 ali 25 sežnjev dolge; kjer pa takih ni, naj bi se napravile; navadno so na sepi, to je, na gornjem koncu, po sežnji ali še višji sepi. Ti sepi naj se vzemó in gori v prvo grabico zvozijo, prav na debelo, na gornjem koncu po šolnu (čevlju), na spodnjem pa manj. To bi se moglo vsako 4., 6., 8. ali 10. leto ponoviti. Ters bo potem skor zadosti in tudi rahle zemlje imel, in ob tem takem bi rastel kakor jelšje kraj potoka, bi tudi rodil da bi bilo kaj.

Pomislimo, koliko mertvice leži v vinogradu, ktera nič hasniti ne more, ker nihče je nikdar ne giblje. Voda mora teči, ako hoče mlinsko kolo gnati. Tako je tudi z zemljo, ktera pa teči ne more; zato jo moramo mi prekopavati in si jo obračati v svoj prid. Vsak gospodar sam lahko presodi, da bi se tako celi vinograd sčasoma prevozil, prekopal in premetal, in zemlja bi bila globoko rahla in rodovitna, ters pa zmiraj gost, mlad, močen in rodovit.

Tako naj bi se delalo na priliko: Ako bi bila grabica 15 sežnjev (klafter) dolga, bi se moglo vsako 6. leto en seženj dolgo na gornji kraj zvoziti, v 90 letih bi bilo vse prevoženo in prekopano. Kjer bi se zemlje proč vzelo, bi se moglo globoko gori skopati, enmalo pognojiti, in mlad nov ters zasaditi, kteri bo čversto rastel in v kratkem rodil. Če je zaporedoma 4, 5 ali tudi 6 grabic, naj se pri vsaki tako ravná; v najspodnejšo pa naj se iz njive ali od drugod zemlja spravlja.

A. Mišak.